

שלח לך (69)

אל רשות הרבים, עלול הוא להפסיד את העולם הבא שרכש לעצמו עד אז, ובכך נכשלו המרגלים.

ביאור קושיית רש"י : למה נסמכה וכו'?

שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן (יג, ב)

כמוצא שלל רב בשם "חזון יהוקאל"

וַיִּמָּה הָאָרֶץ הַשְּׂמֵנָה..... הַיֵּשׁ בָּהּ עֵץ אִם אֵין (יג, כ)

"הַיֵּשׁ בָּהּ עֵץ", אם יש בהם אדם כשר שיגן עליהם בזכותו (רש"י). אם אמנם "הַיֵּשׁ בָּהּ עֵץ", הכונה היא לתור ולבדוק אם יש אדם כשר, מה איפוא עניינו של המשך הפסוק "ולקחתם מפרי הארץ". ועוד, כיצד ניתן להטיל עליהם לבדוק אם יש בה אדם כשר, שהרי זהו ענין המסור ללב. פעמים כלפי חוץ יראה האדם ככשר, אולם לא בהכרח שתוכו ככרו. מנין איפוא ידעו מי הוא זה אשר בכוחו להגן עליהם בזכותו. אלא שנתן בידם אות וסימן מובהק להכיר בטיבו של אדם. מהותו האמיתית של אדם ניכרת על פי התנהגותם של "הפירות", דהיינו בניו ותלמידיו. אם הולכים הם בדרך הישר, אות הוא שכשר הוא, אך אם אין הולכים בדרך ה', סימן שאין תוכו ככרו, ואך כלפי חוץ נראה כצדיק. וזה שאמר הכתוב "הַיֵּשׁ בָּהּ עֵץ אִם אֵין", שיראו אם יש צדיק שיגן עליהם בזכותו. וכיצד תדעו זאת, "ולקחתם מפרי הארץ", צאו וראו את הנהגתם של בניו ותלמידיו, וכך תדעו אם כשר הוא באמת.

פירש רש"י: למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקתה על עסקי דבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר. והקשו המפרשים, אין זה קושיא "למה נסמכה", שהרי כך היה סדר הדברים, פרשת מרים ואח"כ פרשת המרגלים! אלא הביאור בקושיית רש"י הוא, למה סדר הדברים היה כך? כלומר, משום שבני ישראל היו אלו שבקשו לשלוח מרגלים, ככתוב "ותקרבון אלי כולכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו" (דברים א, כב), א"כ מדוע רק עתה בקשו זאת, ולא קודם לכן? ותשובה על כך היא: משום שבני ישראל חששו שהמרגלים יוציאו את דיבת הארץ רעה, לכן לא שלחו אותם עד עתה, אך לאחר פרשת מרים שראו כולם את עונשו של המוציא דבה רעה, בטוחים היו ישראל שהמרגלים לא יוציאו דבה רעה על הארץ, ולכן שלחו אותם עתה. וזו היא תשובת רש"י, שהסיבה שהפרשיות נסמכו זו לזו היא משום שבני ישראל חשבו שהמרגלים ילמדו לקח ממרים. אך "ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר".

רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "תפארת יהונתן"

אותה שעה כשרים היו, עד שיצאו מד' אמותיהם

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאָרָן עַל פִּי ה' פְּלִים אֲנָשִׁים
רְאִישֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה (יג, ב)

כולם אנשים, כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות, ואותה שעה כשרים היו. (רש"י)

אם באותה שעה היו כשרים, מה אירע להם בדרך? מה גם שבמדרש (במדבר רבה טז), מצאנו, שמשה נמלך בהקב"ה על כל אחד ואחד מהמרגלים, ועל כל אחד מהם העיד הקב"ה שהוא ראוי לשליחות זו. ואיך לפתע נפלו ממדרגתם. יש לפרש ע"פ הגמרא (כתובות קיא.): אמר ר' ירמיה בר אבא אמר ר' יוחנן: כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל, מובטח לו שיהא בן עולם הבא. וכבר תמהו, מהי חשיבותו של המהלך ד' אמות בא"י? יש לומר: ידענו שד' אמות נחשבת לרשות היחיד (ד' אמות קוננות לו) ורצו חז"ל ללמדנו בזה, כי אם גם כאשר האדם מהלך הוא נשאר בד' אמותיו, דהיינו: שגם כשהוא מהלך ברשות הרבים, אינו מתבונן מחוץ לו ואינו נמשך אחרי הרחוב, אלא הוא ברשות היחיד שלו, אזי קונה הוא את מעלת ארץ ישראל, ומובטח לו שהוא בן העולם הבא. אבל אם הוא יוצא מרשות היחיד שלו

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" בשם הר' מסטמאר זצ"ל

למה נמשלה התורה לתאנה?

ומן התאנים (יג, כג)

במדרש רבה (נשא, יב אות ב), מובא על הפסוק: "נוצר תאנה יאכל פריה", מפני מה נמשלו דברי תורה לתאנה, ולא לגפן או לתמר? יש לומר: מפני שרוב האילנות נלקטים בבת אחת, ואילו התאנה נלקטת מעט מעט, כך דברי תורה, היום לומד מעט, ולמחר מעט, וכך לומד עד שהוא זוכה ללמוד את כל התורה כולה, וכמו שנאמר: קובץ על יד ירבה.

"מאור ישראל" מאת הרב עובדיה יוסף זצ"ל

וַיִּצְיָאוּ דִבַּת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ... הָאָרֶץ אֲשֶׁר עֲבַרְנוּ בָּהּ
לְתוֹר אֹתָהּ אָרֶץ אֲכֹלֶת יוֹשְׁבֵיהָ הוּא (יג, לב)

בכל מקום שעברנו מצאנום קוברי מתים, והקב"ה עשה לטובה כדי לטרום באבלם ולא יתנו לב לאלה (רש"י)

לכאורה, מה חטאם של המרגלים, והלא כל מה שאמרו היה אך ורק אמת, שהרי אמנם ראו בעיניהם שקברו מתים, ואף הני ענקים ראו. צא ולמד, לא כל מה ש"אינו

דבק בו לעולם. רק בדרך זאת יכול הוא להגיע עד כסא הכבוד.

רב יששכר דוב רובין בספרו "טללי אורות בשם ר' משה פינשטיין

הלכה: נטל ידיו וכירך על נטילת ידים, וגילה שהכלי שנטל בו פסול היה.

כתב השו"ע (סימן קנט ס"א): אין נוטלין לידים אלא בכלי וכו', **כתב הפסקי תשובות** (אות א'): דע שאם אירע ואחר שנטל ידיו וכירך ענט"י גילה שהכלי שנטל בו היה פסול לנטילה או שהמים היו פסולים או היה חציצה הפוסלת על ידיו, כשנוטל שוב צריך לברך ענט"י, ואפילו לא היה הפסק בדיבור והיסח הדעת מהברכה הראשונה, וכן הדין אם גילה זאת באמצע סעודתו כל זמן שברצונו לאכול עוד כזית פת.

פסקי תשובות חלק ב'

פתגם: האושר של ההתמדה הוא הצלחה.

ספר "שמחלה"

חקירה: גזל כמה פרוטות בבת אחת

עובר על כל פרוטה בלאו נפרד, או על כולם בלאו אחד. (הגר"ח סטנטייל רנט, פרי משה גניבה וגזילה ב-ה: על כל פרוטה בנפרד)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: נרפים אתם

ראש ישיבה גדולה שלח פעם לקרוא לאחד התלמידים והוכיחו על כך, שאיננו מצטיין בשקידה ככל שאר תלמידי הישיבה, אלא הוא מתרשל בתלמודו ומוציא הרבה זמן לבטלה. התנצל הבחור ואמר: כל שאר בחורי הישיבה שואפים להגיע להוראה, לכן עליהם להרבות בשקידה, אבל אני, כל מגמתי היא להיות שוחט, ודי לי במה שאני לומד. השיב לו הראש ישיבה: עליך הכתוב אומר "נרפים אתם נרפים על כן אתם אומרים: נלכה נובחה...."

ספר "חד וחלק" חלק ג'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים, דניאל בן רחל.

לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל.

שקר הריהו בבחינת "אמת". אדם האומר על דבר ידוע, שכך הוא, אדם זה לכל היותר "אינו שקרן", אבל גם בשם "איש אמת" לא יקרא. ומהי "אמת", ומיהו "איש אמת". "איש אמת" הוא זה אשר אינו מסתפק במבט חיצוני ושטחי ולא שופט לפי מראה עיניו, אלא מחפש את האמת, ומתייגע ומתעסק למצאה, ולא נח ולא שוקט עד שהשיגה בהבנתה השלימה והעמוקה. וזה היה שורש חטאם של המרגלים, הללו אמנם לא דיברו דברי שקר, אך אל בחינת "אמת" לא הגיעו, וזאת על שום שלא העמיקו ולא ביקשו להשיגה. וע"כ כשמצאום קוברי מתים סברו כי "ארץ אוכלת יושביה היא", ולא השכילו לחקור וליווכח שבעצם, הקב"ה עשה לטובה כדי לטורדם באבלם ולא יתנו לב לאלה. לעומתם יהושע וכלב ביקשו את האמת בכל לבם. והשיגוה. נמצא, שכל ההבדל בין יהושע וכלב לשאר מרגלים לא היה במראה עיניהם, אלא בהבנת האמת ובהשגתה.

רב יששכר דוב רובין בספרו "טללי אורות" בשם הר' מקוצק

ויקו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת (טו, לב)

יש להבין מה קשר בין מה שהיו במדבר לאיש מקושש עצים ביום השבת. ועוד יש לשאול, מאחר שראויים העצים לשימוש למילה שדוחה שבת. מדוע לא פטרו את המקושש משום "הואיל". כמו שאמר ר' אליעזר (שבת קל): כורתין עצים לעשות פחמין וכלי ברזל בשבת, הואיל וראויים למילה. ובשלמא לפטור משום דראוי לחולה אי אפשר, משום שזה נחשב לא שכיח (כתירוח תוס' פסחים מו:), אבל מילה, אמרו בגמרא (שבת צא). דשכיחה היא, א"כ מדוע נהרג המקושש, ולא זוכה בדין הואיל וראויים העצים למילה. יש לומר: כתוב ביהושע (ה, ה), שבני ישראל לא מלו עצמם במדבר, נמצא שלא נזדמן להם שיהיו העצים ראויים למילה. לפי זה מדוקדק לשון הכתוב "ויקו בני ישראל במדבר וימצאו איש". ומה לי לענין זה, שהיו במדבר. אלא למדך הכתוב שדווקא משום שהיו במדבר, ולא יכלו למול עצמם, נגזר דינו של המקושש ליהרג, ולא אמרינן "הואיל"

להתעזב באהבתך בשם "שאגת אריה"

פתיל תקלת (טו, לח)

תכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד (מנחות מג:), תמוה הוא, אם השי"ת בחר בצבע התכלת על שום שהוא דומה לים והים דומה לרקיע והרקיע לכסא הכבוד, מדוע איפוא לא בחר מלכתחלה בצבע הדומה לכסא הכבוד. אלא צא ולמד, כדי לעלות מעלה מעלה, יש ללכת מדרגה לדרגה, עד שמגיעים לכסא הכבוד. אי אפשר לאדם להגיע בבת אחת, ללא עמל ויגע, להשגות נעלות ברוחניות. רק מה שרוכש האדם בעמל רב ובעבודה מייגעת, הופך להיות חלק ממנו,

